

5. Кір'ян Т. Людський капітал в історії економічної думки / Т. Кір'ян // Економіка України. – 2008. – № 9. – С. 64-74.

6. Мазнев Г.Є. Сутнісна характеристика інтелектуального капіталу / Г.Є. Мазнев, С.О. Заїка, О.В. Грідін // Науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії». – 2016. – Вип. 10. – С. 36-47.

7. Шутаєва О.О. Структура та основні підходи к оцінки людського капіталу / О.О. Шутаєва // Культура народів Причорномор'я. – 2014. – № 278, Т. 2. – С. 31-34.

СУТНІСТЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

***ГУТОРОВ А.О., Д.Е.Н., С.Н.С.,
ННЦ «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»***

Стратегічні виклики сьогодення загострили проблему соціально-еколого-економічної переорієнтації експортно-сировинної моделі національного розвитку України на модель інклюзивної економіки й інклюзивного зростання.

Нині провідні вчені, які досліджують проблему інклюзивності в економіці та суспільстві, сходяться на думці, що необхідно розмежовувати поняття «інклюзивна економіка», «інклюзивний розвиток», «інклюзивне зростання» та «інклюзивне багатство» [1].

У широкому розумінні під інклюзивною економікою розуміють таку економічну систему, що забезпечує добробут усім громадянам країни, надаючи їм всі можливості для участі в житті суспільства й економічних процесах [2, с. 6]. Метою державної політики при цьому є забезпечення зростання інклюзивної інноваційної економіки в інтересах усіх громадян. Відтак зміст інклюзивної економіки випливає з взаємозв'язку виробничих і соціальних можливостей країни та добробуту її громадян [3] (рис.).

Сфера можливостей виробництва благ охоплює речову і організаційну форми розвитку продуктивних сил, що відповідають підсистемам техніко-економічних і організаційно-економічних відносин.

Основними чинниками, що забезпечують економічний розвиток і зростання є: наявність землі, праці й капіталу, природно-економічних умов та просторових особливостей розміщення продуктивних сил; макроекономічна стабільність та регіональна політика; сприятливий інвестиційний клімат та інноваційна політика; ефективні податкова, монетарна та бюджетна політика тощо. Водночас необхідні суворе

дотримання норм верховенства права, законності й публічності, захисту прав власності усіх верств населення, вільний доступ до ринків засобів виробництва та збуту готової продукції, ефективний розподіл ресурсів для підвищення ефективності їх використання без шкоди навколишньому середовищу.

Рис. Структура інклюзивної економіки [2, с. 7]

Соціальні можливості інклюзивного розвитку тісно корелюють з суспільною формою розвитку продуктивних сил і відповідними їм соціально-економічними відносинами. Базовими чинниками є наявність ефективних інститутів, направлених на всебічний розвиток людського капіталу та забезпечення соціальної стабільності в довгостроковій перспективі.

Більш пізні дослідження Фонду Рокфеллера показують, що зміст інклюзивної економіки істотно розширився, а рушієм прогресу є винятково чинник добробуту громадян. На думку експертів цієї фундації, інклюзивною є та економіка, в якій є значні можливості для комплексного суспільного розвитку, а особливо для тих членів соціуму, що мають перешкоди на шляху забезпечення свого добробуту [4]. Базовими дескрипторами й принципами розвитку інклюзивної економіки є такі:

- зростання (економіка виробляє достатню кількість товарів і послуг благ для розширеного зростання; забезпечення добробуту і збільшення можливостей розвитку);
- справедливість (збільшення кількості можливостей самореалізації для більшої кількості людей, особливо бідних та соціально

незахищених; зниження рівня соціальної нерівності в суспільстві; забезпечення рівного доступу до всіх ресурсів і гарантування справедливого розподілу економічних благ);

– сталість (забезпечення принципу спадковості поколінь; не завдання шкоди навколишньому середовищу, екологічна безпека; збереження природних ресурсів й екосистем);

– спільна участь (всі члени суспільства беруть участь в економічному житті, мають вільний вхід на ринки праці й капіталу; публічність і прозорість нормативно-правової бази забезпечують інноваційний розвиток підприємництва; інституції сприяють створенню мережевої економіки знань);

– стабільність (гарантування впевненості у майбутньому для всіх економічних агентів; створення сприятливого інвестиційного клімату та зниження мотивів для опортуністичної поведінки контрагентів; забезпечення планомірності економічного розвитку та адекватної прогнозованості економічної кон'юнктури).

Однією зі стратегічних цілей проекту «Стратегії сталого розвитку України до 2030 року» [5] є створення інклюзивних інституцій, що знаменує першу спробу утвердження принципів інституційної інклюзивності на державному рівні. Їх комплексна реалізація сприятиме соціально-економічному зростанню економіки України, її сталому розвитку в умовах глобалізації, переорієнтації на модель інклюзивності.

Література.

1. Гуторов А.О. Інклюзивний розвиток економіки і аграрної сфери (теорія, методика, аналіз) / А. О. Гуторов. – Харків : Точка, 2019. –146 с.

2. Towards an Inclusive Economy / Treasury Working Paper 01/15. – Wellington : The Treasury, 2001. – 89 p.

3. Гуторов А. О. Теоретико-методологічні засади інклюзивного розвитку національної економіки / А. О. Гуторов // Бізнес Інформ. – 2018. – № 11. – С. 48-54.

4. The Five Characteristics of an Inclusive Economy: Getting Beyond the Equity-Growth Dichotomy / The Rockefeller Foundation [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.rockefellerfoundation.org/blog/five-characteristics-inclusive-economy-getting-beyond-equity-growth-dichotomy>.

5. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (проект – 2017) / Проект ПРООН в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf.